

Učiteljski T O V A R I Š.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, naročnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 8.

V Ljubljani 15. aprila 1873.

Tečaj XIII.

Vstajenje.

Zakaj bi enkrat ne zapél,
Zakaj ne bil še kdaj vesel?
Pomlád nam cvetje povsod trósi,
Obleko novo zemlja nosi!

Obhaja se vstajenje še,
Potertim upanje dajé,
Da stvarnik stvári še pomaga,
Resnica čez hudobo zmaga.

* * *

Učiteljeva plača in še nekaj.

V bukvah kraljev se bere, da je Absalon, znan po svoji telesni lepoti, hoté spodriniti svojega očeta Davida s kraljevega prestola čakal ljudi pred sodno hišo, se prijazno z njim pogovarjal, vsakemu znal kaj lepega povedati, vsem se dobríkal in nestanovitno ljudstvo vsestransko dražil in podpihoval zoper njihovega dobrega kralja. Ta Absalon je živa podoba liberalizma, kateri stopa v lepi podobi in s priliznjenimi besedami pred učitelja, mu hribe in doline obeta zato, da bi ga rabil kot svoje orodje zoper cerkev in duhovščino in pri nas pa tudi zoper narod. —

V eno mer se kriči: — „Duhovni vam nič dobrega ne privoščijo, vse bi radi sami imeli, za večne hlapce bi vas radi rabili, večina dežel-

nega zhora med njimi odlični narodnjaki so v zvezi z njimi, kedaj bode učitelji vendar tako pametni, da bote spregledali“. To smo že tolikrat in tolikrat slišali, da se vsakemu gnjusi; do slednje čerke je že ves alfabet za same psovke na narodnjake porabljen; — pa to nič ne dé, vpiti in kričati se mora, in poslednjič ko' piščalka le zmirom poje in poje, se vendar usede sedaj ta, sedaj drugi tiček na limanco, in ker se skrivaj in bolj na tihem tudi čujejo besedo: „Und bist du nicht willig, so brauche ich Gewalt!“ — Učitelji so mislili, Bog vé, kako svobodno bodo v novi prosti éri, a dela se ž njimi, kakor deček s tičkom, kate-rega na nitko naveže in v vzrak spušča.

„Tiček moj, pojdi nazaj v varno kletko, tam imaš dovolj zobati; tam v prostem zraku ni za te; nevarni jastrobi in črni vranovi na te pazijo!“

Kar je pa učitelje popolnoma zbegalo, je to, ko so ti in taki mar-nji še združeni bili z obljubo boljše plače. Učitelji naj bi vendar spo-znali nad tem liberalnimi govorniki svoje ljudomile prijatelje, nad svo-jimi starimi gospodarji pa le svoje trinoge in mučitelje in neusmiljene gospodarje! —

Tedaj tù revščina in podložništvo, tam pa svoboda in obilost. Volitev tedaj ni bila težka; večina učiteljev se je strastno prijala nove obetane zlate ére, in nezadovoljnost je bila toliko večja, kolikor dalje so bile duše v vicah daleč od svojega zaželjenega cilja. Tedaj toliko gi-banja, tolike nezadovoljnosti, toliko hrupa med učiteljstvom, kakor n. p. pri kmečkem stanu po spremembah l. 1848. In to gibanje se še ni uleglo, tudi po deželah ne, kjer so učitelji že dosegli, kar se jim je obetalo še manj pa pri nas, ko še postava ni izpeljana; to gibanje se tudi ne bo uleglo, ker boj med vero in nejevero, kateri se tu bije, ne bo končan toliko časa, da se izpolnijo časi, in dokler bodo liberaluhi učitelje mogli rabiti za svoje orodje, toliko časa jih bodo rabili, ako ne v drugo, vsaj v toliko, da bodo nasprotnike od zadej napadali.

To je jedro vsega vprašanja, vse drugo so pa navidezni napadi — „Scheinmanöver“, — „versteckte Märsche“ itd. bi jih vojaki imenovali.

Ali bo vera ali nejevera, ali bo černuh ali liberaluh v šoli vladal, to je bistvo vse šolske emancipacije. Ravno te dni se je pri nas po časopisih razpravljalo, da še ni dolgo tega, kar je šolska postava romala k ministerstvu na Dunaj. In kdo je tega vzrok? — Nihče drugi ne, kakor narodna stranka, in ako postava ne bo poterjena, bodo pa zopet krivi gotovo le narodnjaki. To je gotova resnica. — Sej to vsaki dan be-remo, mora že tako res biti; — tako so po Ljubljani pripovedovali neka-teri vsakemu učitelju, kdor jih je le hotel poslušati. In to že mora res biti, sej od teh ljudi ni drugega slišati, nego gola resnica, in iz njih diha čista ljubezen do učiteljev, — posebno do národnih. — Sicer so „No-

vice“ to reč razjasnile, pa kaj to! — Stojte malo, sej je tudi „Tagblatt“ v saboto 29. sušca rekel, da se to ni nalašč zgodilo, in tega so krive neljube zamude in okoliščine, pa kdo bo verjel kaj takega, in vse to ne veljá nič!

Učitelji so enkrat zvedeli, da je narodna večina kriva, da se ni šolska postava predložila, in to je poglobitna reč: quod erat demonstrandum (to smo hoteli, da se zvé). — Tako se pri nas dela med učiteljem javno mnjenje, tako se pri nas odvrtačujejo učitelji od národne večine, tako se pri nas hujskajo učitelje zoper rodoljube, in to se vse zgodi, iz ljubezni in prijaznosti do učiteljev, in iz zgolj skerblijivosti, da bi jih obvarovali tistega, „Nationalitätenschwindel“, in da bi se jim vendar enkrat oči odperle, da bi tudi kranjski učitelji, enako drugim navduševali se za liberalizem, da bi popustili tisto sredovečeno zatemnjenost.

Nimam te navade, da bi rad sam od sebe govoril, ter nočem komarja posnemati, kateri je videti, da konja kujejo, tudi nogo pomolil, vendar ker se nekateri odveč pečajo z mojo osebnostjo, in mi tako preveč časti skazujejo in vzlasti pa, ker se narodno gibanje med učitelji, sedaj v prav ozkem krogu verší, oprostite mi, da sam od sebe nekaj govorim. — Moji politični nasprotniki so me med drugim obdolzili, da učiteljem nič ne privoščim, — in o tem nekaj besedi. Vprašati pa moram, ali res to sami verjamejo, kar drugim pripovedujejo; kdor hoče resnico vedeti, bode sam obstal, da je to zopet eno tistih sredstev, katerih se nekateri poslužujejo, da zakrivajo s tem svojo veternost, svojo neznačajnost in svoje merjenje do cerkve, katera sedaj ni nič bogata in veljavna. —

Pri prvem učiteljskem zboru l. 1868., katerega smo osnovali in sklicali trije ljublj. učitelji, izmed katerih sva dva sedaj naj starejša podučitelja na Kranjskem, predlagal sem jaz med drugim, da naj se učiteljeva in mežnarjeva plača ločite, to se z drugimi besedami hoče reči: učitelj naj bode plačan za učiteljsko službo; ako opravlja še katero drugo službo, naj se mu tudi to še plača, ali s drugimi besedami: učiteljstvo naj se od cerkvene službe v principu loči. — Da se bo to prej ali slej zgodilo, ni bilo težko naprej povedati; mislil sem si pa, vsakemu svoje, cerkvi, kar je cerkvenega, učitelju kar je učiteljevega. — Starejši učitelji so z glavami majali in rekli, pa kako bomo živeli, ako ne dobimo od cerkve svoje plače? . . . Ko se je ta reč pozneje razpravljala, so učitelji še le spregledali, kaj se to pravi stvar v principu ločiti, in da povsod veljá pravilo: kdor me plačuje, mi ukazuje. —

Toliko bolj so pa učitelji hrepeneli po novi šolski postavi in zapuščali svojo domovino iskat si drugej boljše kos kruha; in to prav za prav se ne more učiteljem v zlo šteti. — Kaj se pravi, za plačo mesece in leta čakati, sem si nam skušal, in vsa leta svojega učitelarenja še nisem

nikdar bil v sijajnih okolnostih, še manj kot moji tovarši. — Ako sem pa učiteljem pri marsikateri priliki rekel, da nikar se sami ne zametujte in ne hudujte se zaradi plače nad ljudmi, kateri vam niso nič žalega storili, že sem bil tisti, kateri ima sam vsega dosti, zaradi tega pa drugim nič ne privoščim. „Mi moramo streči tem, od katerih imamo kaj pričakovati zavrnilo se mi je nasproti. Vesvoljno nejevoljo sem pa zbudil, ko sem pri uč. zboru l. 1871. rekel, da učitelj shaja kakor vé in zna, da pa je njegova dolžnost, skerbiti za svoje. Kdo bi bil rekel huje? In poslednjič, ko so učitelji prošnjo naredili, naj se mežnarski prihodki, kjer so višji, kakor so strogo potrebni, vzamejo mežnarijam in dajo učiteljem, takrat bi me bili morda najraje iz sobe pahnili, ko sem terdil, da to ni po pravici. Prašajmo pa sedaj, kdo je imel kakor se sedaj kaže, več razuma za to, kar učitelju koristi, ali tisti, kateri je predlagal, da naj cerkvam ostane, kar je bilo nekdanj sklenjeno s cerkveno službo, z mežnarijo in orglarstvom, ali tisti, ki je hotel, da se cerkvam še to vzame kar imajo, da ne bo imel ne učitelj, ne cerkev ničesa. Učitelja naj zderžuje politična srenja, cerkvenika in orglavca pa farna srenja; cerkev ni kriva, da se to loči, ter je svoje premoženje dajala šolam, dokler so bile cerkvene, šola in cerkev ste bili v terdni zvezi; ker se pa to dvoje v nekaterih krajih še sedaj ne dá ločiti, in učitelju ne bo na škodo ali celó odveč, ako zraven svoje učiteljske plače dobiva še nekaj od cerkve, naj pa opravlja oboje služeb, ako ima za to veselje in zmožnost; cerkev dobí po tem takem delavcev, kateri ji bodo radi stregli, da si prihrané cerkveni zaslužek. — To so bili povsod moji vzori, po katerih sem deloval v javnosti, in nedosledne nisem ravnal; vse to me je do dobrega izučilo; koliko pa je vredno tisto tako zvano javno mnenje, katero nadvladuje terorizem, pa ne razumnost.

Vsak čas to svoje prinaša, nova doba prinaša učiteljem t. j. nekaterim res boljšo plačo, a v javnem življenji so prišli nekako z dežja pod kap. — Kar so pa že dobili od liberalne stranke, imajo to le kakor „Abschlagzahlung“ za svoje zasluge. Učitelji so pa tudi toliko prekanjeni, da si umejo stranke v svojo korist obračati in strežejo temu, od katerega več pričakujejo. Kar se jim je sedaj dalo ali bode še dalo, si pošteno zaslužijo, in ne bilo bi treba zaradi tega svoj plašč po vetru obračati in ako se nekatere občine res toliko vnemajo za šolo, zakaj pa same prostovoljno ne zboljšujejo plače, kakor je storilo ravno kar ljub. mesto? — „Ne moreme, nimamo“ — to je tù pa tam res, še bolj resnično je pa to, da za šolo nič ne marajo, najraje bi videli, da bi šole ne imeli. Pa tudi iz te tako pravične in potrebne vravnave kuje se orožje zoper narodno stranko. Pravi se: „Narodnjaki, tega ne bili nikdar storili“. — To je zopet ena tistih zvijač, s katero se ljudem oči v pesek meče; kolikor pa jaz iz svoje skušnje vem, je ravno narobe. — Precej prvo

leto, so meni podučitelju letno plačo za 50 gl. zboljšali; mestni očetje so sami rekli, oglasi naj se, in precej mu bomo dali. In ko mi na prvo prošnjo dajo 50 gl. doklade, pristavi je g. poročevalec, takrat ranjki g. Poklukar: „To imate sedaj za enkrat, v kratkem zboljšamo učiteljem vsem plačo“. Tudi mestna šola je od kupčijske zbornice natanko dobivala vsako leto 200 gold. nagrade za nedeljsko šolo. — Da je sedanji srenjski zbor učiteljem plačo zboljšal, je ukrenil ravno tisto, kar bi bili brez dvombe storili narodnjaki v enakih okoliščinah. — Tedaj le s pravico in poštenjem si pridobujmo priverženikov; laž ima kratke noge, in se zaverne na tega nazaj, kateri jo izusti, kakor pušica, katera od stene odleti.

Stranke morajo biti in v boju se razvija življenje, a naše orožje, naj bo moralno in kakor jaz sam za se tirjam svobodo v postavnih mejah in v privatnem življenju, tako je tudi rad drugim privošim, a nikdar v svojem življenji nisem drugače govoril in ravnal, kakor sem mislil, tudi se nisem dosihmal naučil resnice prikrivati, pa tudi v sedanjih okoliščinah ne mislim tega storiti.

M. Močnik.

Avstrija in Prusija.

(Zgodovinska primera.)

(Konec.)

Rekel sem že, da sedanje nemško carstvo ni federativna zveza nemških ljudstev, ampak nemška ljudstva in njih kralji in poglavarji so hoté ali nehoté prišli pod prusko velevlast, tako da so v večjem podložništvu Prusom kakor je n. pr. Multansko in Vlaško turškem cesarstvom. Posamesni poglavarji vendar niso tako voljni, meni nič tebi nič upostat plačani namestniki cesarja Viljelma, kar pa jim se vé da, narodno-liberalni nemški listi prav za zelo vzamejo; različnost nemških plemen zadržuje, da severni Nemec ne more tako hitro prebaviti južnega Nemca; katoličani tudi v cesarju Viljelmune morejo videti naslednika rimsko-nemških cesarjev, k različnosti v plemenih pride tudi različnost v veroizpovedanji. Prusijas svojimi verskimi postavami ne žali le katoličane, temuč tudi protestante, kateri še svojo vero kaj cislajo, in je tedaj stopila v versto tistih vlad, katere napovedujejo vojsko kerščanski veri. Kedar enkrat Prusija doverši svojo nalogo, da vterdi kerščansko zavest med nemškimi narodi, zgine iz pozorišča svetovne zgodovine; preganjanje je še vselej kerščansko vero vterdilo, tako bo menda tudi sedaj, „et pastor recipit gregem et Germania regem!“

Avstrija.

Kakor Prusija tako je Avstrija zrastle iz tal, kjer so Slovani prebivali. Po razpadu hunske in rimske države zapustili so namreč Nemci Norikum in Panonijo in se preselili na Talijansko. V zapuščene kraje ob Savi, Dravi in Donavi naselili so se Slovani notri do virov Drave in do jadranskega morja. Slovanska plemena pa so zopet umikovala se Obrom, kateri so Slované pred saboj pahali, jim dolgo časa gospodovali in jih s kruto silo preobladali. Korotanski Slovani so iskali pomoči pri Nemcih, najdeli so jo, sprejeli so tudi od njih kerščansko vero, pa se je tudi ljud zeló skerčil. Ob virih Drave in daleč v Korotan je zginil slovanski jezik. Karol Veliki je zaterl obersko silo za zmirom in na mejnih deželah postavil mejne grofe, kateri so ljudstvo vladali; kerščanstvo se je širilo iz Ogleja in Solnograda po slovanskih pokrajinah, in to je bil tudi vzrok, da Slované prijemši Kristusovo vero niso zgubili svoje narodnosti. Med južne in severne Slované so se vrinili v. 9. stoletji kakor zagozda v drevo, Madjari, ljudsko fínsko — uralskega plemena. Palacki terdi, da to je bila naj večja nesreča, katera je v teku stoletij slovanski svet zadela, drugi narodi n. p. Sarmatje, Hunci in Bulgari so zginili med Slovani, a Madjar je pa Slované pregnal ali iztrebil. Na drugi strani je pa tud resnično, da bi se slovanski živelj nikdar ne bil obvaroval nemškega vpliva, niti slovanska poljedelska ljudstva nemške nadvlade, ko bi ne bilo bojevitega madjarskega ljudstva, katero je svoje dni Nemcem zeló presedalo, in za čegar prijateljstvo se ravno sedaj nekateri nemški Avstrijanci zeló poganjajo. — Le mislimo na mogočno rimsko-nemško carstvo v 11. in 12. stoletji, — kateremu so bili še za nekaj časa ogerski kralji podložni, t. j. da so nemško verhovno vlado spoznali (l. 1044—1046).

Ko je bila madjarska kruta sila pri Avgzburgu l. 955. za zmirom poterta, je postavil cesar Oton l. 971. grofa Burkarda za mejnega grofa v deželo ob reki Aníži, po njegovi smerti je dal Oton II. vzhodno krajino Leopoldu iz rodovine Babenbergov, in deželo od reke Travn do Drave, Otokarju I., kateri je pozneje sozidal Štajer od tod imé dežele Štajerske. Pod nemškim cesarjem Henrikom II. najdemo v pisnih pervikrat imé Oesterreich. Rodovina Babenbergov je slavno vladala nadvojvodino, njene meje na vzhod širila, gojila vero, omiko in vede; vladarji iz te rodovine so bili pobožni kristjanje, kar kažejo njih priimki, Leopold Sveti, Leopold Krepotni, Friderik Katoliški, kateri si je na Jutrovem to imé pridobil. — Babenbergovci odmerjó l. 1246. in česki Přimsl Otokar II. posede dežele brez pravega gospodarja. L. 1273. — tedaj pred 600 leti je bil Rudolf slavnoznán katoliški grof iz Habsburga v nemškega cesarja izvoljen. (Ko svet vsake svečanosti in zgodovinske spomine praznuje, ali bi ne bilo primerno, da bi se letos to v Avstriji praznovalo?) — Po smerti

českega kralja Otokarja je cesar Rudolf s privoljenjem nemških vladarjev l. 1283. podelil v leno nadvojvodino avstrijansko, potem Štirsko in Kranjsko svojema sinovoma Albertu in Rudolfu. Pemsko je dobil Otokarjev sin Vaclav II. sedanja Translajtaniya izvzemši Poljskega, je bila vsa tačas združena pod ogersko krono. — Toda ne vojaška sila, ampak notranja potreba, vzajemna korist je te dežele počasi privabila, da so se združile v državno celoto; nemški knezi tudi niso najdlji sposobnejšega poglavarja nego ravno Habsburžane za rimsko-nemško cesarstvo, ker od leta 1438. je ostala čast in slava rimsko-nemških cesarjev zmirom pri slavnjej rodovini, dokler se cesar Franc I. 6. avgusta 1806. je prostovoljno odpovedal tej časti. Dasiravno se ne more tajiti, da so si nadvojvodi avstrijski od nekdanj prizadevali pridobiti si pemsko in ogersko krono, je tudi gotovo resnično, da so se druge vladarske rodovine ravno za to poganjale; cesar Maksimilijan je sicer napravil dedno pogodbo z Vladislavom kraljem pemskim in ogerskim, a vladarji — Ferdinand I. i dr. so povdarjali, da jih je ljudstvo samo volilo in poklicalo — Avstrija je tedaj rastla in množila se po državnih pogodbah; neogibljava potreba je bila ta državna skupščina, da so se ljudstva ložeje ustavljala silovitemu navalu turškega polomeseca, potrebna je bila kot jez protestantizmu, da ni prederl do laških mej. Ako so bili Habsburžani že po svoji veliki časti kar rimsko-nemški cesarji varhi in branitelji kerščanstva, so pa tudi v svojem zasebnem življenji pokazali, da nosijo to ime s slavo in dostojnostjo. In prav od tega časa, kar se je protestantizem začel, vidi se razlika med prusko in avstrijsko državo. Kako so braniborški volitevni knezi postali vojvodje in pozneje pruski kralji, smo že videli, a vse drugače sta ravnala Ferdinand I. in II. Že so poslednjega deržali protestantja za suknjo, ter zahtevali, da podpiše pismo njim vgodno, a on tega ne stori, in pomoč je prišla nenadoma. Na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem je ta knez toliko da ne do čistega krivovero potrebil.

Premislimo le dolgo vlado Leopolda I. Za čas njegove vlade je bil Turek do dobrega potolčen, in Ludovik XIV., strah Evrope, globoko ponižan. Ta čas so avstrijansko armado vodili srečni in pogumni pa tudi verni vojskovodji, vojvodi od zmage do zmage. — Avstrija je bila po vsem zunanjem zastopstvu katoliška vlada; protestantovski in sploh brezverski duh pa, kateri je ob času ljudomilega cesarja Jožefa I. po Evropi vladal, je napotil tega cesarja, da ni v vseh svojih prenapredbah gledal na starodavne pravice, katere so njegovi predniki slavnega spomina, radi priznavali katoliški cerkvi. Pred svojo smertjo pa je sam spoznal, da je v nekaterih rečeh predalet segal, in je večji del skoro vse svoje postave pred svojo smertjo preklical, in še le naj novejšim časom je bilo prihranjeno, spodtikati se nad imenom „Avstrija, katoliška država“.

Francoske vojske so tudi Avstrijo hudo zadevale, vendar je vse nez-

gode srečno prestala, njene dežele so bile po cesarju Francu v lepo deržavno celoto zložene, in po drugem pariškem pomirje je bila nekaj časa Avstrija naj bolj veljavna deržava v Evropi, njeni vpliv je segal od nemškega morja noter do konca Italije in od Visle do Rene. Leta 1848. je tudi Avstrijo hudo zadelo, vendar z novo močjo se je vzdignila l. 1849. vžugala Talijane in Madjare. V vojskah l. 1859. i 1866. je bila Avstrija nesrečna; zgubila je laške dežele in pahnjena je bila iz Nemčije; vzrok temu je bil Napoleon III., kateri je na to šel, da Avstrijo poniža, in ji škoduje, kjer koli le more; iz Nemčije jo je pahnil severni nemški brat Prus po prislovi „Kar nočeš, da bi tebi drugi storil, to ti njemu stori“. Odsihmal še Avstrija ni prišla k pokoju in pomirju v domači hiši, tako hoče nekdanji zaveznik in njegovi priverženci v Avstriji, da bi se potem moglo reči: „Mi moremo priti, da naredimo mir med udi ene deržave.“ —

Ako tedaj vse, kar je bilo rečeno, v kratkem povzamemo, vidimo, da ste obe deržavi „Avstrija in Prusija“ prirastle iz majhnega začetka z zmago nemške narodnosti nad druge — a na koncu srednjega veka vidi se razlika med temi deržavami; Prusija je rastla s pomočjo protestantizma v svoji mogočnosti, se je vedla kar protestantovska deržava in v sedemletni vojski, ko je Frideriku II. hudo predla, je dražil protestante svoje deržave zoper katoliške Avstrijance, naj pomaga, kar more, si je bajè mislil. Vladarska rodovina v Prusiji je z vojaško silo množila majhno deržavo, in strogo zedinjenje je znak pruske deržave; Avstrija pa je nastala kot zgodovinska neizgibliva potreba iz posamesnih deržav in kronovin, je dosihmal bila deržava iz deržav, kedar je bila prisiljena v vojsko, se je branila proti svojim neprijateljem, da ohrani celokupnost svojih deržav. Prusija pa prime za orožje — Friderik II. — da se širi in pospešuje svojo moč in rast. Prusija je po večjem nemška deržava, narodno-liberalni Nemci vidijo nad njo vresničen vzor nemške edinosti in preobladanja nad drugimi narodnosti; v Avstrijo, kjer prebivajo ljudstva raznih jezikov, pa zaupajo njeni narodi, da ohrani njih narodnost: katoličanje pa vidijo na prestolu Avstrije staro katolisko vladarsko rodovino, in od nje pričakujejo varstva svoje vere. —

Metelko

slovenskem slovstvu.

50. Po učnem načertu l. 1849 za srednje šole se poleg slovnice in slovstvene zgodovine kaže na ilirščino ter na staro slovenščino (das Altslawische S. 150—151), na kateri naj bi se oziralo pri razlaganji

jezika novoslovenskega. Metelko pa se je iz gotovih vzrokov nagibal le k staroslovenščini in je koj na gimnaziji jel na njeni podlagi spisovati slovstveno zgodovino, katero je menda bil tudi doveršil, preden se je podal v pokoj. Da je ni spravil na svetlobo, izvira največ od tod, ker ga je l. 1854 prehitel bil marljivi Anton Janežič s svojo književno povestnico in celo s cirilskim in glagoliškim berilom za Slovence (Gl. 40 str. 19). Naslov naj bi jej po spisku bil:

»Pismenica ali zgodovinsko razvitje in razcvetje slovenskega jezika z njega naj imenitnejšimi spominki od začetka pisanja do sedanjega časa.«

Predgovor (a—d) ima v sebi nekoliko o staro- in novoslovenščini, njuni vzajemnosti in zgodovini, kar je po nemški pripovedoval v zborih Zgodovinskega društva in so ponatisnili tudi letnik njegovi (Gl. 44). — Malikoslovje (A—K) je posnel po Hanuševem spisu: „Die Wissenschaft des slawischen Mythus, 1842, pridjal nekatere reči z ozirom na Slovence in iz slov. Bčele nekatere imena latinskih bogov iz slovanskega. Ves ta spis Metelkov je brati v Učiteljskem Tovaršu 1864 l. 10—22, kjer sem str. 347 tudi opomnil, da tako vbranega celega sostavka o verstvu nekdanjih Slovanov doslej še nismo imeli Slovenci, dasiravno so nam drugi pisatelji sim ter tje marsikaj že tudi bolj na tanko in bolj verjetno povedali in razjasnili. Dr. J. Hanuš (r. 1812 v Pragi, u. 1869) sam je poznej mnogotero popravljaj svoj spis. — Pismenica (1—45) kaže najprej v Metelčici staroslovensko slovnico, katero sem po želji ranjkega Janežiča predelal nekaj po Miklosiču nekaj po Schleicherju (Cf. Rek str. 3) tako, da je — doklada k njegovemu slovenskemu Glasniku — mogla na svetlo l. 1863 o tisučnici slovanski; potem Karantanske ostanke (Die Carantanischen Fragmente) tudi v Metelčici, nekoliko iz Ostromirovega, Remškega in Supraselskega spominka, iz Glagolita Klociana evangeli od dveh učencev gredočih v Emavs v mnogoterih slovenskih narečjih (1—23) ter evangeli od človeka gredočega od Jeruzalema v Jeriho (1—17), kar je prepisal nekaj sam nekaj pa prepisati dal. Razun tega naj bi se po njegovem lastnem zaznamku v Pismenici ponatisnilo iz slov. Bčele I.: „Izvir in azjatska starodavnost slavenskih ljudstev“; iz Nov. pa: „Hvala kmetij. življenja l. 1845; Oda Bog l. 1846, Ne sodi l. 1847; O zadevah eniga samiga slovan. jezika in Staroslov. in vseslovanski književni jezik l. 1851. — Slovensko pismenstvo (46—77) je pa sim ter tje z nekaterimi pristavki skoro le poslovenjeno knjigopisje Čopovo, katero mu je v rokopisu posodil bil M. Kastelic, in katero je česki nekoliko razkazano v Čas. Čes. Muzeum. l. 1833 — 34 ter 1859—60, nemški pa celo natisnjeno v „Paul Josef Šafařík's Geschichte der südslavischen Literatur. I. Slowenisches Schriftthum v. Jos. Jireček“ (Gl. 11. str. 27). — Vzajemnost slovenskega z drugimi sorodnim. jeziki (78—84) je pristavek, ki sem ga na znanje dal v „Jahresb. di

Obergymn. z. Laibach 1864 S. 15—22“ v obliki, v kateri ga je slovenski doveršil Metelko nekako po sestavku nemškem, ki ga je spisal bil prof. Peter Petruzzi.

Sicer hočem v kratkem širje pisati o Metelkovi veljavi v slovenskem slovstvu, sem povedal ondi; vendar pri tej priči vnovič razodenem priserčno željo, da bi nam skorej došlo za VIII. gimnazijski razred povestno ali zgodovinsko slovensko berilo, katerega gotovo po vseh slovenskih gimnazijah že težko pričakujemo iz rok slavnega in preučenega g. dr. Fr. Miklosiča. L. 1865 res pride na svetlo njegovo „Slovensko Berilo za osmi gimnazijalni razred“, ktero po kratkem predgovoru (str. 1—6) v prvem delu ima zgodovino stare slovenščine z nekterimi izgledi (str. 7—18), potem zgodovino nove z natisnjenim spomenikom Brizinskim II. ter z naslednjimi po stoletjih od XV. do Slomškega v XIX. veku (str. 19—102); v drugem delu pa ima izglede iz sedanje slovesnosti (str. 103—189).

Dokler omenjenega Berila ni bilo na dan, sem si v viših razredih pomagal jaz z Janežičevim slovstvom in berilom staroslovenskim razlagovaje novoslovenščino po vzgledu Metelkovem in lastnem prepričevanji vedno z ozirom na staroslovenščino. L. 1861 je Nečasek izkoledval prof. Macunu, da je posebej podučeval na naši gimnaziji nekaj časa ilirščino (Cf. Jahrsb. Obergymn. Laibach 1861. S. 28. 34). Po Berilu Miklosičevem pa, v katerem je z dvema basnima str. 76—77 omenjen tudi Metelko, je dana podlaga in pokazan načert, po katerem se ima odslej učiti slovenščina v srednjih šolah slovenskih. — „Dasiravno je naš jezik že v devetem stoletju nekaj različen bil od pravega staroslovenskega jezika, piše v njem dr. Miklosič (str. 7), in se je od tistega časa do zdaj jako spremenil, se vendar more reči, da je sedanji slovenski jezik staroslovenskemu najpodobnejši v glasih, v podobah men in glagolov in v besedah. V bukvah, katere imajo pokazati premembe, ki jih je slovenski jezik od najstarejših do naših časov preterpel, ne smejo manjkati izgledi staroslovenskega jezika“. — In kar sem l. 1861 pisal v gimnazijskem letniku ljubljanskem: „To je prava slovanska vzajemnost, da se nekaj staroslovenskega jezika in ž njim vred vsak svojega domačega pridno učimo ter ga likamo in obrazimo z ozirom na staroslovenščino, nekaj pa, da se učimo bližnjih slovanskih, ter njihove slovstva primerjamo in zmenjujemo“ (Gl. Slovnice slovenskega jezika str. 26); — to se sedaj kolikor toliko godi ter pospešuje, in tudi po pričujočem spisu bode dokaj razvidno, koliko je v ta namen deloval že Metelko — naš drugi Dobrovski, podoben res tudi v tej reči tihemu potoku, ki rosi lepe senožeti in ravne polja — književnosti slovenske.

Spisne vaje.

Imenujejo in zapisujejo se osebe in reči.

Kdo je v šoli, kdo domá?

V šoli so: učitelj, učenci, poslušalci . . .

Domá so: oče, mati, starši, sin, hči, brat, sestra, otroci, ded, stara mati, vnuk, vnuka, deček, deklica, hlapci, pastir, dekla, strijc, teta, ujec, ujna, bratranec, bratranka, sestraneč, sestranka . . .

V šoli je: miza, stol, klop, deska (tabla), stojalo, kreda, goba, knjige, zemljevidi, podobe, peč, okna, vrata . . . Doma je: miza, stol, omara, skrinja, posteljnjak, ogledalo, ura, podobe, klopi, police . . .

Napiši več moških in ženskih kerstnih imen in priimke nekterih svojih tovaršev!

Ktere reči so v kuhinji, v veži, v hlevu, v kleti?

Ktere reči so v cerkvi?

Kaj vidiš na vertu, na polji, v gozdu, na vodi, v vodi, v zraku, na nebu?

Napiši več domačih in divjih živali!

Imenuj ptice, ribe, dvoživke, žuželke in črve, ki jih poznaš!

Ktera drevesa rastejo na vertu, ktera v gozdu?

Naštej več cvetic! Ktere cvetejo zgodaj, ktere pozno?

Imenuj nektre strupene rastline!

Povej nektre kovine!

Napiši dneve v tednu, mesece in velike prazniku v letu!

Imenuj dele svetá, znane dežele, goré in vodé? Ktere rokodelce poznaš? Kteri pridelujejo živež, kteri imajo delo z našo obleko, kteri imajo delo s stanovanjem? Ktera orodja poznaš? Imenuj gospódarsko, krojačko, mizarsko, zidarsko orodje!

Imenujejo se osebe in reči mnogih djanj in lastnosti.

Kdo uči, kdo se uči? Kdo poje? Kdo loví?

Kaj je belo, kaj černo, kaj rudeče?

Učitelj uči. Duhovnik uči. Starši učé. Skušuja uči . . . Učenec se uči. Deček se uči. Deklica se uči. Mlad se uči. Star se uči . . . Pevec poje. Pevka poje. Ptič poje. Petelin poje. Zvon poje . . . Pes lovi. Lisica lovi . . .

Papir je bel. Zid je bel. Srajca je bela. Apno je belo. Sneg je bel . . . Črnilo je černo. Oglje je černo. Sukno je černo. Kos je čern. Ustnice so rudeče. Jagode so rudeče. Vertnica je rudeča.

Kdo prodaja, kdo kupuje? Kdo prosi, kdo delí? Kdo ukazuje, kdo vboga? Kdo prede? Kdo ali kaj plava?

Kaj rožljá, kaj ropotá, kaj zvenčí?

Kaj je zeleno, modro, rumeno?

Kaj je sladko, grenko, kislo ?

Ktere reči so gorké, ktere merzle ? Ktere reči so mehke, ktere terde ?

Zapiši, kaj je veliko, kaj majhno; kaj dolgo, kaj kratko; kaj široko, kaj ozko; kaj visoko, kaj nizko; kaj globoko, kaj plitvo; kaj debelo, kaj tanko.

Napiše se kakošna ali čegava je kaka oseba ali reč, ali iz česa je kaka reč ?

Kakšen je deček ? Kakošna in iz česa je hiša ? Čegava je ? Kakošno je drevo ? Kakošna je voda ? Čegavo orodje je šilo in kopito, kladvo in klešče, oralo in brana ?

Kako se imenuje les od lipe, od hrasta, od breze, od bukke ?

Kako se pravi gnejzdu od lastovice, strupu od kače, rogu od vola ? Kako se imenuje meso od govedi, od kastrunov in prešičev ?

Iz česa je miza, stol, streha ?

Iz česa se dela maslo in sir, obutalo ?

Deček je marljiv, vbogljiiv, vljuden, vesel, odkritoserčen, pohleven i čeden.

Hiša je visoka, široka, velika ali majhina, nova ali stara, zidana ali lesena. Hiša je sosedova, srenjska, deželna, cesarska.

Drevje je zeleno ali suho, košato ali malovejno, ravno ali krivo, nizko ali visoko, mlado ali staro, rodovitno . . .

Voda je tekoča, hladna, merzla ali gorka, mlačna ali vroča, čista ali kalna, sladka ali slana, zdrava ali nezdrava.

Šilo in kopito je čevljarsko orodje. Kladvo in klešče je kovaško orodje. Oralo in brana je poljsko orodje.

Les od lipe imenuje se lipov les. Les od hrasta imenuje se hrastov les. Les od breze imenuje se brezov les. Les od bukke imenuje se bukov les.

Gnejzdu od lastovice pravi se lastovičje gnejzdo. Strupu od kače pravi se kačji strup. Rogu od vola pravi se volovski rog. Meso od govedi imenuje se goveje meso. Meso od prešičev imenuje se prešičevo meso.

Miza je lesena ali kamnena. Stol je lesen, spleten ali oblazinjen. Streha je slamnata ali skodlasta, opekasta ali ploščata.

Maslo in sir dela se iz kravjega, ovčjega ali kozjega mleka. Obutalo dela se iz usnja.

Zapiši, kakošen je delavec, ubožec, vojak ?

Kakšen je vert, travnik, vinograd, gozd ?

Kakošna je njiva, paša, gora ?

Kakošno je polje, žito, vreme, predivo, platno, usnje, železo, srebro, zlato ?

Napiše se, kaj kaka oseba ali reč dela ali kaj se ji dela ali godí.
Kaj dela učitelj, kaj učenec ?

Kaj dela kmet, pastir, konj, vol, ptič, seme in kaj se mu dela ali godí.

Učitelj podučuje, pripoveduje, kaže, piše, števili, risa, bere, sprašuje, poje, moli, hvali, graja, opominja, kaznuje.

Učenec pazi, bere, piše, števili, risa, poje, moli, govori, zapomnuje, odgovarja, premišljuje, uboga, stoji, sedi, molči, razgraja, nagaja; pa je pohvaljen, grajan ali kaznovan.

Kmet gnojí, seje, vlačí, kosi, poklada, vprega, vozi, sprega, naklada, kermi nastilja, seka, koplje.

Pastir goni, pase, zavrača, poje, žvižga, poka.

Konj, vozi, nosi, dela, zoblje, koplje, herčí, razgetá; ga vpregajo, izpregajo, podkujejo.

Vol orje, vlačí, vozi, se pase, muka, prežvekuje; ga prodajo, pobi-
jejo . . .

Ptič poje žvergoli, leta, gnjezdi, sedí, vali, pobira; ga lové.

Seme se poseva, kali, zelení, vrašča, se poruši, pognjuje, pozebe.

Napiši, kaj dela mizar, tesar, zidar, kovač, krojač, čevljar, mlinar, kosec, žanjica, terica, plevica!

Napiši, kaj vse delaš čez dan!

Kaj delajo tvoj oče, tvoja mati?

Čegavo orodje so vile in grablje? Čegavo orodje so škarje in šivanka?

(Dalje prih.)

Šolsko obzorje.

Iz Borovelj. V Borovljah, so nedavno imeli nekateri učitelji in šolski možje zbor, pri katerem se je med drugim tudi o tem posvetovalo, naj bise v slovenskih šolah že prvo leto pričelo s pomočjo nemškega abecednika podučevati. Ne vemo, ali bi bolj stermeli nad to pedagogično nespametjo, ali pa obžalovali slovenske otročice, katerim bi se na ta način zabranjeval vsakojaki duševni napredek. Ali je glavni namen ljudskih šol na slovenskej zemlji drugačen kakor na nemškej? Nimajo naše šole ravno tisti namen kakor šole drugih narodov, namreč mladino tako zrediti in podučiti, da bode s pridobljenimi nauki sebi in svojim bližnjim na srečo in korist? kako pa hočete s ptujim jezikom to doseči? Ali ste pri tem posvetovanji res imeli pred očmi duševno razvijanje mladine, ste li ozir jemali na dotične šolske postave, ki vsakemu narodu priznavajo otroško odgojo v maternem jeziku? Mislili smo, da smo se popolnoma iznebili tistih starih šol, v katerih so se slovenski otroci z nemškimi pripomočki, kakor škorci v tičniku, z velikim trudom in terpinčenjem naučili blebetati nekaj nemških besedi, katere so potem, kakor hitro so imeli šolo za seboj zopet pozabili. Vidimo pa, da hočejo naši novi pedagogi kreniti na staro pot, ki so jo že stari uč-

telji za krivo in škodljivo spoznali in zaverгли. Iz omenjenega posvetovanja je razvidno, da učitelje, ki so ta nasvet stavili, ni vodilo družega kakor strast po ponemčevanju in morda želja, dopasti takim gospodom, ki svojo pedagoško nevednost hočejo s tem zakrivati, da v enomer vpijejo: nur deutsch! nur deutsch! — H koncu pa ne moremo zamolčati tudi tega, da več v šolstvu izvedenih mož, katere sicer ne moremo šteti med naše prijatelje, začenjajo gnjusiti se nad tem počenjanjem z ljudsko šolo.

(»Besednik.«)

Iz Budanj. (Kaj sem tù in tam doživel.) Dokončavši l. 1862. preparandijo čakal sem težko dneva, ki mi bo prinesel veselo vest, da so me postavili za ljudskega učitelja.

Postavljen sem bil za učitelja, cerkvenika in orglavca v Bégunje pri Cirknici na Notranjskem.

Če pravim, da smo pred desetimi leti učiteljski pripravniki, doversivši šole, težko naproti gledali dnevu, ki nam bo prinesel službo, vedi ljubi bratec, da se temu ni kar nič čuditi; kajti pred nekoliko leti ni bilo izpraznjenih šol na Kranjskem 17 podučiteljskih in 16 učiteljskih služeb, ampak g. višji oglada ljudskih šol je zavernil marsikoga, ki se mu je v svoji ponižnosti priporočal za kako podučiteljsko službo, z besedo: „Mi je žal, da vas ne morem uslišati, vse je polno, učiteljev ostaja!“

Čudil se je sicer nekdo v l. »Novicah«, kam so šli ovi učitelji, ki so po besedah g. Z. bili odveč, ali če pomislimo, da se je v minulih 2 letih 22 učiteljev in učiteljic preselilo na Štajersko, 4 pa na Koroško, in če pomislimo, da sedaj učitelju dokončavši preparandijo ni treba leta in leta čakati, da postane poučitelj tù ali tam, kjer bi mu bilo tesneje, kot na pripravnišnici, kajti če mu je v eni deželi pretesno, preseli se v drugo i. t. d. Vidi se tedaj zakaj učiteljev vedno bolj in bolj pomanjkuje.

In kakor reči stojé, bode jih še bolj primanjkovalo, kajti „pogled v prihodnost“ ni nam nič kaj vesel.

Gospod duhovnik, izročivši mi dekret; govori mi besede, ki so me zeló, razveselile in potolazile: „Tukaj je vaš kruh“, pravi moj dekret v roki deržeč, »služba v B. je prav dobra; živeči boste kot tič!« —

Nikoli bolj vesel kot danas stopim v rojstno hišo, kjer so me domači kot nastopnega učitelja pozdravili. Dan na dan prepisujem potem Riharjeve napeve, kajti sekiric (not) imel sem malo, denarjev pa še manj, da bi se jih bil nakupil, a sekiric mi bo kmalu treba rabiti, kajti 19. nov. mislim nastopiti učiteljstvo i. t. d. na odločeni mi službi. Podvojim pisarijo, da bi si več tvarine pripravil. Čas hití še posebno pa takrat, kedar ima človek zapustiti rojstno hišo in mile domače kraje, ki mu toliko mladostnih spominov budio v mladem sercu, zapustiti domači kraj morda za — zmiraj. — 20 nov. sem že v B., in 21. — bil je petek — stal sem prvič pred ljubimi otroci (bilo jih je okoli 92) v šoli. Kar sem dolgo želel, zgodilo se je. Bil sem tedaj učitelj nadepolne mladine.

Občutkov, ki je občuti učitelj, stopivši prvič v šolo med roj otrok, ni mi treba popisovati, kajti kaj tacega skusil je že slednji moj sobrat na šolskem polji; in sej se kaj tacega dá tudi bolj občutiti nego popisati. —

Gospod duhovnik, skušen, že prileten mož, gré z mano v šolo, ter je o tej, zame toliko imenitni éri govoril otrokom blezo tako-le:

»Otroci! tukaj so vaš novi učenik. Radi ste imeli prejšnjega g. učnika, mislim, da boste tudi temu gospodu prijatelji, ter da jim bote prijaznost

skazovali. Glejte, gospod so še mladi, bojo tem več veselja imeli z vami, ako bote pridni. Ubogajte radi, kar vam bodo naročevali. Ljubite jih, kakor ljubite domá očeta in mater. No, sej pa tudi vem, da bote pridni, in jih radi vbogali; saj tudi mene radi slušate. Če očeta in mater radi vbogate zato, ker so vaši dobrotniki, ker od njih ste do slej vse prejimali, tako vedite, ljubi otroci, da so dobri učenci vaši veliki dobrotniki, ker oni vam skerbé za dobre nauke, ki vam bodo kar veliko koristili za sedanje in prihodnje življenje, ako si jih bote hotli v prid obrniti. Lepih naukov vam ne more pokončati, ako sami nočete, nobena reč; denarje vam more vzeti hudobni človek, toda lepih naukov pa vam ne more vzeti, ako sami nočete. Torej otroci, še enkrat rečem: ljubite g. učenika, ker oni so vam velik dobrotnik!

Ravnajte se po njih naukih, in rastle bodete pametni pa pošteni ljudje, ktere vsi dobri ljudje radi imajo, in za ktere je dosti kruha na svetu.

Vi pa, gospod učenik, glejte, kako prijazno vas pogledujejo otročiči, glejte, kako željni so, skoraj lepih naukev slišati iz vaših ust. Izročujem vam torej malo čedico, bodite ji skerbni in mili pastir. Odgajajte iz teh otročičev soseski dobrih gospodarjav in gospodinj; državi zvestih in pogumnih državljanov, cerkvi pa dobrih kristjanov. Da pa bote mogli vašo imenitno in težko nalogo dobro izveršiti, zato vas prosim, obrnite se k Bogu za potrebno pomoč in blagoslov. Kot bi bilo vse kmetovo delo in trud zastonj, ko bi Bog o pravem času dežja in solnca ne dal, ravno tako bi bilo prazno vaše poučevanje brez blagoslova iz nebes.

In tako bodite mi pozdravljeni, ljubi gospod učenik, moja desna roka, Vi mi bote pomagali, da koristimo vzajemno izročeni nam mladini! —

Tako in enako me je vpeljal dobri dušni pastir prvi šolski dan zbrani mladini. Da so te besede globoko segale v serca pri mladini in tudi pri meni, to čutil sem še dolgo potem, ko je blagega pastirja že črna zemlja krila, kajti ni mi bilo dano z gosp. G. dolgo čez eno leto na blagor mladine skupaj delovati. 25. marca l. 1865. zagrnil je hladni grob zvestega hlapca Gospodovega. Bodi mu zemljica lahka! —

Če je učiteljski stan težak temu, ki je že več let posvetil v to, da se je ukarjal z nevkretno mladino, koliko težje je pač novincu orati na terdem in pustem šolskem polji. Začetek težak je povsod, še posebno pa v našem učiteljskem stanu. Iz teorije pa v prakso je majhen, a težak korak. Pač bi nekteri mladi, neskušeni učitelji storili boljši, ako bi o prostih urah, posebno ob četertkih obiskovali svoje stare skušene tovarše, in bi se z njimi pomenjkovali o tej ali uni reči, namest da tratijo dragi čas in denar za te in ne nepotrebne stvari, ki jim nič ne koristijo. (Dalje pride.)

Iz Ljubljane. Pri vdovskem društvu so plačali za l. 1873.: Gg. Božič iz Sodrašice, Demšar Karol iz Senožec, Čerin Jožef iz Žir po 6 gl. Poslal je tudi g. Janez Treven iz Oblok na račun 8 gl.

Za „Narodno Šolo“ so darovali: g. g. dr. Kosta iz Ljubljane kot ustanovnik 20 gld., in Ferdo Vigele iz Zilske Bistrice 10 gld. 50 kr.; pristopile so: Šola v Križah pri Trziču (1 gld. 70 kr.), šola v Mošnjah (1 gld.), šola v Šent-Vidu nad Ljubljano (1 gld.), vpisala sta se tudi gg. Jože Kavšek iz Vinice in Petrič Matija iz Planine, Andrej Gerčar in Čateža, Slavko Flis iz Vitanj, Ribnikar Anton iz Dola, J. Šerak iz St. Gotharda, Jakelj Gregor iz Zatičine za šola v Zatičini, Ivan Kunstič iz Brezic in šola iz St. Vida nad Ipavo (po 1 gl. — Darovala sta tudi gg. J. Flis, katehet tukaj 2 gl. in Dr. Žagar, dež. blagajnik 5 gl. Šola in učitelj v Horjulu 8 gl., šola v Čemšeniku

2 gl. — Oziraje se na poziv v »Slov. Narod« št. 36 posebno vse bližje prave ude t. j. šole in učitelje, naj pošljejo po svoje šolsko blago k g. Praprotniku; na izrečene želje sem se povsod oziral, vzlasti ker dosihmal še lahko storim, da boče tudi zanaprej še mogoče, za to bodo skerbili dobroserčni dobrotniki in podpiratelji »Nar. Šole«.

M. Močnik, blagajnik.

— Nove cerkvene skladbe.) Od znanega skladatelja, gosp. Ant. Foerster-ja priporočamo verlo v pravem cerkvenem duhu zloženo skladbo: »Šest Tantum ergo« po 4 gl. in org. ad lib. — veljajo 50 kr. Od tega skladatelja se še dobí: 25 cerkvenih pesem — 80 kr., 2 veliki slovenski maši — 50 kr. Lamentacije in očitjanje — 40 kr. Vse pri skladatelju (v seminarji) ali pri J. Giontini-ju ali O. Klerru.

— (Preseljevanje kranjskih učiteljev). Podučitelj v Senožečah, g. Zmrzlikar, k sv. Barbari v Halozah na Štajersko; podučitelj v Ribnici, g. Čop, na nemško Koroško; g. Podobnik, učitelj iz Ljubljane, k sv. Jakobu blizu Celovca, gospodičina Barnas, učiteljska pripravnica iz Ljubljane, tudi na nemško Koroško.

— (Slovenske šolske knjige.) Poizvedeli smo, da je ministerstvo za nauk se odločilo, dati denarno podporo za dve novi slovenski šolski knjigi za gimnazijo: za »slovensko-latinsko stovnico« in za »slovensko-latinsko vadnico«. Obe knjigi ste že spisani po profesorjih gg. Horvat-u in Žepič-u v Novem mestu ter kot šolski knjigi po ministerstvu poterjeni. — Profesor Jesenko-vo »Zemljepisje« se je že začelo tiskati v »narodni tiskarni« v Ljubljani. — Obsegalo boče blizu 30 tiskanih pol in boče do konca meseca junija dogotovljeno.

— Za učiteljsko spraševanje, ki se jutri 16. t. m. začénja, oglasili so se trije učitelji za meščanske šole in ena gospodičina za skušnjo v laškem jeziku; za ljudsko šolo pa se jih je oglasilo 18 učiteljev in 6 učiteljic.

Premembe v učiteljskem stanu na Kranjskem.

G. Matija Hudovernik, učitelj v Šmartnem pri Kranji, postavljen je za terdno v Zasèp na Gorenskem. (Službo boče vendar nastopil še le z novim šolskim letom). G. France Papa, učitelj v Kočevji, je za terdno postavljen.

V II. mestno šolo v Ljubljani sta začasno za podučitelja postavljena g. g. France Bahovec in Anton Razingar.

Razpis učiteljskih služeb na Kranjskem.

Nadučiteljeva služba pri ljudski šoli v Trnovem (Dornegg), okrajni šolski svèt v Postojni, do 15. t. m.; v Zalem logu na Gorenskem (že večkrat razpisana), okrajni šolski svèt v Kranji do 16. t. m.

Listnica. G. A. H. v Tr.: anatomske tabele dobé se v c. k. zalogi ljudskih knjig. Kedar jih dobimo, vam jih pošljemo. G. L. A. v Zag.: Učila (Lehrmittel) so naštetá v ukazú ministra za bog. in uk od 20. avg. 1870, §. 71. od a — h. (glej učni red v »Uč. Kol.« 1871 str. 69!)